

ת"פ 23015/06/19 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 23015-06-19 מדינת ישראל נ' פלוני

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אליהו ביתן
בעניין:

המאשימה: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד נועה שוקר
נגד

הנאשם: פלוני (עצור/אסיר בפיקוח)
ע"י ב"כ עו"ד הרצל יוספי

גזר דין

כללי

1. הנאשם הודה בעובדות כתב האישום שהוגש נגדו, שאלה הם עיקריהן:

לנאשם חשבון בנק בסניף בנק "טפחות" בערד (להלן: "הבנק"). עובר לתאריך 28.05.19 הוא החליט לשדוד את הבנק תחת איומי אקדח, על מנת לשלם את חובותיו הכספיים. בתאריך 28.05.19, בסמוך לשעה 13:30, קרוב לשעת סגירת הבנק, הנאשם הגיע אל הבנק ברכבו כשהוא מצויד באקדח בעל קליבר 9 מ"מ (להלן: "האקדח"). בבנק, הנאשם ביצע פעולות בנקאיות שונות מול עובדת הבנק מ.מ., ובסיומן היא הובילה אותו אל היציאה מהבנק, פתחה לו את הדלת והוא יצא מהבנק. באותה העת הבנק כבר נסגר, ונכחו בו סגן מנהל הסניף - י.כ. (להלן: "המתלונן"), מ.מ. ושתי עובדות נוספות - א.ד. ו- א.א..

מיד לאחר מכן הנאשם חזר אל הבנק, וביקש להיכנס בטענה שהוא זקוק למספר אסמכתאות נוספות, ומ.מ. הכניסה אותו לבנק, נתנה לו את האסמכתאות שביקש וביקשה ממנו לצאת. אז הנאשם נכנס למשרדו של המתלונן, שלף את האקדח, דרך אותו ואיים באמצעותו על המתלונן תוך שהוא מכוון את האקדח לעברו. הנאשם הניח על שולחנו של המתלונן דף ובו סכומי כסף ומספרי חשבונות של אנשים שונים להם חב כספים, ואיים על המתלונן שאם לא יבצע את העברות הכספיים, הוא יירה בו. הנאשם קרא לעובדות מ.מ., א.ד., וא.א., ודרש מהן להיכנס למשרד המתלונן ולסגור את הדלת, והכל תוך שהוא אוחז באקדח ומכוונו לעבר ראשו ובטנו של המתלונן. והעובדות עשו כדבריו. המתלונן הסביר לנאשם כי כדי לבצע את ההעברות יש צורך בשני מורשי חתימה, ועליו לאפשר למ.מ. לבצע את אישור החתימה ממחשב אחר. הנאשם איפשר זאת והזהיר את מ.מ. שלא תתקרב כלל למכשירי טלפון. בעקבות איומי הנאשם, מ.מ. נאלצה לבצע העברות כספיות מחשבונו של הנאשם לחשבונות שונים, בסך כולל של 4,560,000 ₪.

במועד הגשת כתב האישום הכספים שהועברו הוחזרו לבנק מלבד סך של 800,114 ₪.

בשלב מסוים, מ.מ. הזעיקה עזרה באמצעות שליחת הודעות דואר ממוחשבות למכותבים שונים. וכל אותה העת המשיך הנאשם לכוון את האקדח הטעון לעבר המתלונן. בסמוך לאחר מכן, כוחות משטרה הגיעו אל הבנק. אחד השוטרים שוחח עם הנאשם באמצעות הטלפון של המתלונן, והנאשם אמר לו שאם משהו יכנס הוא יירה בו ואמר "תנו לי 10 דקות וכולכם בחיים", או דברים דומים לכך.

במהלך האירוע, בעודו מכוון את האקדח לעבר המתלונן, הנאשם דרש מהמתלונן לפתוח את כספת הבנק על מנת לקחת משם כסף, אך המתלונן השיב לו שאין בידיו מפתחות לכספת.

לאחר שהנאשם נוכח שההעברות הכספיות בוצעו כפי שדרש, הוא שוחח עם השוטר ואפשר לו להיכנס לבנק, ללא נשק ואפוד, והשוטר נכנס לבנק ועצר אותו.

2. על יסוד הודאת הנאשם בעובדות כאמור, הוא הורשע בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402 (ב) בחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); החזקת נשק, לפי סעיף 144 (א) רישא וסיפא בחוק העונשין; נשיאת נשק, לפי סעיף 144 (ב) רישא וסיפא בחוק העונשין; וכליאת שווא, לפי סעיף 377 בחוק העונשין.

3. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה לעניין העונש.

תסקיר שירות המבחן

4. שירות המבחן ערך תסקיר על הנאשם, בו צוינו בין היתר הדברים הבאים -

הנאשם בן 26, נשוי ואב ל- 4 ילדים. נעדר עבר פלילי. טרם מעצרו התגורר בבאר-שבע ועבד בחברה השייכת לו. תיאר כי התמודד עם מורכבויות שונות הקשורות לניהול הכלכלי של החברה ונקלע לקשיים כלכליים. לפני שש שנים עבר תאונת אופנוע ונאלץ לשהות תקופה ממושכת בשיקום. בשנת 2018 עבר תאונה נוספת, שאינו זוכר את פרטיה. צוין כי הנאשם מסר מסמכים רפואיים בהם מתוארת ירידה הדרגתית בתפקודו, ובזמן האחרון הוא אובחן כסובל מסכיזופרניה וניתן לו טיפול רפואי, שהוא אינו נוטל בשל מצבו הכלכלי. לדבריו, מתקשה להתגייס לטיפול משום שהשיח על מעשיו מעלה את רמת החרדה והדיכאון בהם הוא שרוי. שירות המבחן ציין כי במסגרת הליך המעצר הנאשם טופל ע"י עו"ס מלווה, הגיע לשלושה מפגשים, וביקש לסיים את הליווי בטענה שהדבר אינו מסייע לו קונקרטי בהקלה על תנאיו המגבילים.

אשר לעבירות, הוא מודה בביצוען. טען כי היה מאוים על ידי אנשים שהיה חייב להם כסף ועל כן רכש אקדח להגנה עצמית, ובסמוך לעבירה נסע לבנק כדי להפקיד שיקים וביקש באיומים מעובדי הבנק להעביר כספים לאנשים להם היה חייב כספים. וטען כי הרגיש שאינו שולט במעשיו. הביע בושה על המעשים ומבין שהתנהג באופן בעייתי.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם מתקשה להתייחס להתנהגותו האלימה בעבירה ומרוכז בעיקר במחירים אותם

משלם, ושהעבירה בוצעה על רקע קשייו המשמעותיים לבחון דרכים אלטרנטיביות להתמודדות עם מצוקתו הכלכלית. שירות המבחן שקל את גורמי הסיכוי והסיכון של הנאשם, התרשם כי נדרשת ענישה מוחשית הרתעתית, והמליץ להטיל עליו עונש מוחשי.

עדות המתלונן לעונש

5. המתלונן סיפר על האירוע. מסר כי הנאשם דרש לבצע "העברות זהב", שהן העברות כספיות שלא ניתן לבטל לאחר ביצוען. תיאר שהנאשם דרך את האקדח, איים עליו עם האקדח וקירב אותו למצחו; הנאשם שהה במשרדו כ- 40 דקות ובכל אותו זמן כיוון את הנשק לעברו; הנאשם קרא לעובדות האחרות שהיו בסניף ולקח מהן את הטלפונים; הנאשם ביקש שכל פעולה בנקאית שבוצעה לדרישתו תוצג בפניו, והאסמכתא צולמה בטלפון שלו והוא העביר את התמונה באמצעות הטלפון למישהו אחר; כשהנאשם דיבר עם השוטר בטלפון הוא התחיל לרעוד כשהאקדח בידו, והעד ניתק את השיחה מחשש מהסכנה הטמונה במצב; מאז האירוע הוא נמצא בטיפול פסיכיאטרי ועובד במשרה חלקית בלבד. ציין כי לאחר האירוע הבנק פנה לבית המשפט והוציא צווים להקפאת חשבונות המוטבים שהכספים הועברו אליהם, ושסך של כ-800,000 ₪ הועבר למשפחת סייף ביפו והם לא רצו להחזיר את הכסף שהועבר אליהם ורק בצו בית המשפט הכסף הוחזר. ושבסופו של דבר כל הכסף שהועבר הוחזר לבנק.

חוות הדעת הפסיכיאטרית מטעם ההגנה

6. ההגנה הגישה חוות דעת פסיכיאטרית על הנאשם, ועורך חוות הדעת העיד במשפט. עיקרי הדברים שנטענו בחוות הדעת ובעדות הם, שאמנם מעשה הנאשם היה מתוכנן והנאשם היה מודע לו, אך יכולת הבחירה של הנאשם בעצם היציאה לביצוע השוד, נפגמה, בשל הסטרס בו היה שרוי בתקופה שלפני השוד. ובזמן השוד היתה עליה בעצמת הסטרס של הנאשם וחלה החמרה במידת הדיסוציאציה ופגיעה ביכולתו לבחון ולבקר את מעשיו ולעצור את עצמו. ובמצב דברים זה הוא פעל ברמה מסוימת של ניתוק.

טיעוני הצדדים

7. ב"כ המאשימה עמדה על נסיבות ביצוע העבירות; על הערכים החברתיים המוגנים בהן; על חומרת המעשים; ועל מדיניות הענישה הנוהגת. ועתרה לקבוע מתחם עונש הנע בין 7 ל- 9 שנות מאסר בפועל. אשר לעונש הראוי לנאשם בתוך המתחם, ציינה, כי הנאשם נעדר עבר פלילי והוא הודה במיוחד במיוחד לו וחסך זמן שיפוטי. הפנתה להתרשמות שירות המבחן ולהמלצתו. ולצורך בהרתעת היחיד והרבים. ועתרה להטיל על הנאשם מאסר בפועל בחלק התחתון של המתחם, מאסר על תנאי, קנס ופיצוי למתלוננים.

8. ב"כ הנאשם טען כי הנאשם בן 26, נשוי ואב לארבעה ילדים בגילאי 7 חודשים ועד 7 שנים. ללא עבר פלילי. כל חייו ניהל אורח חיים נורמטיבי. סיים 12 שנות לימוד. למד שנתיים לתואר ראשון, ובשלב מסוים פרש מהלימודים בשל קושי כלכלי של המשפחה והחל לעבוד בחברה לעבודות בניין בבעלות אביו.

בשלב מסוים החברה שגלגלה סכומי כסף רבים, נקלעה לקשיים כלכליים, והנאשם נקלע לחובות בסכומים גדולים, והכספים שנשדדו נועדו להחזר החובות. ציין שהנאשם היה מאוים על ידי חלק מבעלי החובות. טען כי נסיבות העבירה חריגות, שכן בדרך כלל מי שמבצע עבירות כלכליות עושה זאת במטרה להרוויח כסף ולא להיתפס, ואילו הנאשם, שמוכר לעובדי הבנק, נכנס לבנק בפנים גלויות, ודרש לבצע העברות דיגיטליות מחשבונו לחשבונות אחרים, ביודעו ששוטרים עומדים בחוץ. טען, שבנסיבות היה ברור מראש שהכסף יוחזר לבנק ושהנאשם יעצר, ציין שבסופו של יום לא נגרם לבנק נזק כספי. הפנה לחוות הדעת של ד"ר הדר שלו. ציין כי בחלקים ממנה היא פועלת נגד הנאשם במה שקשור להבנתו את מעשיו ולתכנון. אך נאמר בה שמתוך המתח והלחץ בו הוא היה נתון, הוא פעל כפי שפעל, בניגוד להתנהלותו במשך השנים. וטען שחוות הדעת מלמדת שהאחריות של הנאשם, מההיבט של היסוד הנפשי, מופחתת. טען כי אין לנאשם דפוסי עבריינות מושרשים והוא אינו מסוכן לציבור. ציין כי מאז האירוע עברו כשנתיים, ולמעט מספר הפרות טכניות של מעצר הבית, הוא לא ביצע עבירות נוספות. טען כי מתחם העונש ההולם בעבירות של שוד בנק נע בין 10 ל- 36 חודשי מאסר. ועתר להטיל על הנאשם עונש ברף הנמוך של המתחם. טען כי הפסיקה שהוגשה על ידי המאשימה עוסקת במקרים חמורים יותר ושיש להטיל על המערער עונש נמוך מזה שהוטל בפסקי הדין שהתביעה הציגה.

9. הנאשם הביע צער ואכזבה על מעשיו ואמר שהמעשה לא מתאים לטבע שלו והוא אינו יודע להסביר איך הוא עשה אותו.

דין והכרעה

10. הנאשם הורשע בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות, החזקת ונשיאת נשק, וכליאת שווא. הדעת נותנת שעבירות הנשק נעברו גם לפני אירוע השוד ועל כן יש מקום לסברה שיש לקבוע להן מתחם עונש הולם נפרד. אולם, כתב האישום שהנאשם הודה בעובדותיו איננו מציין פרטים בנוגע לנסיבות החזקת הנשק על ידי הנאשם לפני אירוע השוד, והחזקת הנשק ונשיאתו מובלעות בנסיבות ביצוע עבירת השוד. במצב דברים זה, יש לראות בכלל העבירות כמהוות אירוע אחד, לקבוע מתחם עונש הולם לאירוע כולו ולגזור עונש כולל לכל העבירות בהן הורשע הנאשם.

11. השוד שהנאשם ביצע מאופיין ברכיבי חומרה יוצאי דופן, הממקמים אותו ברף הגבוה של סולם החומרה של עבירות השוד.

12. הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות כאן הם בין היתר, שמירת החיים והגוף, שמירת הקניין, שמירת הסדר ובטחון הציבור, הגנה על שלומם של נותני שירות לציבור, ושמירת סדרי מסחר תקינים. בנסיבות המקרה, מידת הפגיעה בערכים אלה הינה חמורה ומשמעותית.

13. עבירת השוד בנסיבות מחמירות יכולה להתממש באופנים שונים וברמות חומרה שונות. וענישתה מושפעת ממידת סיכון הערכים המוגנים ומידת הפגיעה בהם. ואולם, מדיניות הענישה הכללית הנוהגת

לגביה היא של רצינות וחומרה. (ראה והשווה ע"פ 8696-18 מדינת ישראל נ' עדנאן מני (18.4.2019))

14. הלכה למעשה, בתי המשפט מטילים על נאשמים המורשעים בעבירה זו עונשי מאסר משמעותיים.

בע"פ 2275-12 דוד ליכטנשטיין נ' מדינת ישראל (29.05.14) המערער, בן 50 ללא עבר פלילי, הורשע לפי הודאתו בעבירת שוד בנסיבות מחמירות, שעניינה שוד בנק בו שימש כמאבטח. לצורך השוד, המערער ירה בחלון הבנק יריה אחת מאקדח שנשא, וכתוצאה מכך זכוית נשברה ורסיסה פגעו בפקידת הבנק וגרמו לה חתכים בפניה. המערער נטל כ-330,000 ₪ מכספי הבנק, רכש מספר פריטים ומסר לאמו כ-18,000 ₪; ועם מעצרו הכסף נתפס והוחזר. בית המשפט המחוזי הטיל עליו 7 שנות מאסר בפועל.

בית המשפט העליון קיבל את הערעור בשל נסיבותיו האישיות של המערער, התקדמותו במאסר ועידודו להמשיך, והפחית את עונש המאסר לחמש שנים ותשעה חודשים.

בע"פ 3179-13 עדיאל ווינר נ' מדינת ישראל (15.06.15) המערער הורשע בשוד מזוין, נשיאת נשק, שיבוש מהלכי משפט והדחה באיומים. נטען כי המערער נכנס לסניף ילו, הוציא אקדח ודרש מהמתלון כסף, ומשלא נענה, דרך את הנשק ואיים על המתלון, והמתלון מסר לו סך של 3,500 ₪. לאחר מכן, המערער התקשר אל המתלון מבית המעצר, הזהיר אותו והורה לו מה לומר בחקירתו. בית המשפט קבע לעבירת השוד מתחם עונש הנע בין 3 ל-8 שנות מאסר בפועל ולעבירות השיבוש מהלכי משפט וההדחה באיומים מתחם עונש הנע בין 1 ל-3 שנות מאסר. צוין כי המערער בעל עבר פלילי מכביד, רמת המסוכנות להישנות עבירות גבוהה, והוא לקח אחריות חלקית על מעשיו, ומנגד נסיבות חייו קשות והוא שהה כשנתיים במעצר. בסופו של דבר הוטלו עליו 5.5 שנות מאסר בפועל והופעל מאסר על תנאי בן 8 חודשים, ששלושה חודשים ממנו יצטברו לתקופת המאסר העיקרית. ערעורו על חומרת העונש נדחה.

גם במקרים בהם השוד לא לווה בשימוש באקדח אמיתי ובמקרים בהם כלל לא היה אקדח, הוטלו עונשי מאסר לתקופות משמעותיות.

בע"פ 3698-20 עלי מחאמיד נ' מדינת ישראל (03.11.20) המערער הורשע על פי הודאתו בעבירה של שוד ובעבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה. המערער נהג ברכב בזמן שרישיון הנהיגה שלו לא היה בתוקף, החנה אותו בקרבת סניף של בנק דואר, יצא ממנו כשהוא חובש קסדת אופנוע שהסתירה את פניו באופן חלקי, וניגש לסניף הדואר בכוונה לבצע שוד. הוא נכנס לסניף כשהקסדה על ראשו ובידו חפץ הנחזה להיות אקדח, ושקית, ניגש לדלפק ודרש מן הפקידות, באיומי החפץ, למסור לו את הכסף שבקופות ולהניח אותו בשקית. בשל פחדן מן המערער, הוציאו הפקידות את הכסף מן הקופות, בסך של 11,183 ש"ח, הכניסו אותו לשקית ומסרו את השקית לידי המערער. המערער יצא כשבידו השקית ובה הכסף ונסע מן המקום. בית המשפט המחוזי העמיד

את מתחם העונש ההולם על המנעד שבין 20 ל- 48 חודשי מאסר והטיל על המערער 30 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים. הערעור על חומרת העונש נדחה.

בע"פ 1326-14 **מעאד מחאג'נה** נ' **מדינת ישראל** (02.06.14) המערער הורשע בעבירת שוד. הוא הגיע לסניף דואר ובידו אקדח-דמה, איים על פקיד הבנק ודרש כסף, ומשהוצאה מגירת כסף אל הדלפק, גנב 6,650 ₪ ונמלט. בעת ביצוע העבירה היה המערער כבן עשרים, ללא עבר פלילי. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 18 ל-42 חודשי מאסר בפועל, וגזר על המערער 24 חודשי מאסר בפועל, ומאסר על תנאי. הערעור על חומרת העונש נדחה.

בע"פ 606-13 **חכמון** נ' **מדינת ישראל** (11.12.13) המערער הורשע בעבירת שוד. הוא נכנס לסניף של בנק דואר, ניגש לדלפק והגיש לפקידה פתק שעליו רשום "זה שוד, שימי את כל הכסף בשקית... אל תעשי טעות ולא תיפגעי". כן איים על הפקידה שיוציא אקדח. והפקידה מסרה לו סך של 3,000-4,000 ₪. הוגש עליו תסקיר חיובי וצוין שבני משפחתו הביעו נכונות ורצון לסייע לו בשיקום. בית המשפט הטיל עליו 24 חודשי מאסר בפועל. וערעורו על חומרת העונש נדחה.

בע"פ 5535/12 **אנגסום כאברי ואח'** נ' **מדינת ישראל** (01.05.13) המערער ואחר ראו אשה הולכת ברחוב בשעת לילה מאוחרת וקשרו קשר לשדוד אותה. הם רצו לכיוונה, תקפו אותה, האחר תלש ממנה את תיקה למרות התנגדותה וצעקותיה, והמערער אחז במכשיר הטלפון שלה וניסה לחטוף אותו ממנה. במהלך האירוע המערער הפיל את האשה ארצה והיכה אותה בפניה, אולם בעקבות צעקותיה הוא נמלט מהמקום מבלי לקחת את הטלפון שלה. בהמשך, השניים התחלקו בשלל שהיה בתיק של האשה - 320 ₪ ופריטים נוספים שערכם איננו רב.

בית המשפט המחוזי הטיל על המערער ארבע וחצי שנות מאסר בפועל.

בית המשפט העליון קיבל את הערעור והעמיד את תקופת המאסר בפועל של המערער על 46 חודשים.

15. מעשי הנאשם היו מתוכננים. הוא הצטייד באקדח ובנתוני חשבונות הבנק אליהם תכנן להעביר כספים במסגרת השוד, ונסע לבנק לשם ביצוע השוד.

בהיותו בבנק, הוא נכנס למשרדו של סגן המנהל, שלף את האקדח, דרך אותו, ואיים על סגן המנהל תוך כיוון האקדח הטעון לעברו. בהמשך, דרש משלוש עובדות נוספות בסניף להיכנס למשרד בו היה, תוך שהוא אחז באקדח הטעון ומכוונו לעבר ראשו ובטנו של סגן המנהל, והעובדות המבוהלות מילאו אחר הוראותיו.

תחת איומי האקדח הנאשם דרש להעביר לששה חשבונות בנק שונים סכומי כסף גבוהים, המסתכמים יחד לסך של למעלה מארבעה וחצי מיליון שקלים. ודרש שהדבר ייעשה ב"העברות זהב", שבסדרי המסחר הרגילים לא ניתן לבטלן לאחר ביצוען. ועובדי הבנק נאלצו להיענות לדרישתו והעבירו את הכסף.

הנאשם לא הסתפק בכך, ודרש, תוך כיוון האקדח לעבר סגן מנהל הסניף, שיפתחו לו את כספת הבנק על מנת

לקחת משם כסף.

אין צורך להכביר מלים על הסכנה החמורה הכרוכה בסיטואציה בה אקדח טעון מכון מקרוב לגופו של אדם ולראשו. תנועה בלתי זהירה, פעולה של צד שלישי, תגובה מבוהלת, וכיצא באלה מצבים היכולים להתפתח בסיטואציה מתוחה שכזו, והאירוע עלול להסתיים באסון.

הנאשם כפה על עובדי הבנק שהיו בקרבתו ובמיוחד על סגן מנהל הסניף, חוויה מזעזעת של פחד מוות, פשוטו כמשמעו.

סגן מנהל הבנק, שהיה בחזית האיום של הנאשם ואליו כוון האקדח הטעון, העיד, כי בעקבות האירוע הוא עבר לעבוד במשרה חלקית והוא מטופל פסיכיאטרית. אין להתפלא על כך. אירוע טראומתי בסדר גודל כזה מטביע חותם נפשי ורגשי, שהשפעתו ניכרת לאורך זמן. יש להניח שגם עובדות הבנק שנכחו במקום בזמן האירוע סבלו מטרומה בחומרה כזו או אחרת.

תוך כדי האירוע ובטרם השלמת העברת הכספים, הגיעו למקום כוחות משטרה. הנאשם היה מודע לכך ואף שוחח עם אחד השוטרים. ולמרות זאת הוא המשיך במעשיו עד לסיום תהליך העברת הכספים לחשבונות הבנק שדרש, תוך שהוא מאיים שאם מישאו ייכנס לבנק הוא יירה בו.

בסופו של דבר כל הכספים שהועברו לחשבונות השונים לפי דרישת הנאשם הוחזרו לבנק, אולם החזרת הכספים היתה כרוכה בפניה של הבנק לבית משפט, ובמקרה מסוים בעל החשבון שאליו הועברו 800,000 ₪ סירב להחזיר את הכסף והכסף הושב לבנק רק לאחר הליך משפטי. ובמצב דברים אחר, הכספים יכלו להימשך, על כל המשתמע מכך מבחינת הפגיעה בבנק.

הנאשם ביצע את העבירה בעצמו, לבדו.

הנאשם מסר לשירות המבחן כי הוא רכש את האקדח לצורך הגנה עצמית מפני איומים מצד אנשים שהוא היה חייב להם כסף, והוא ביצע את השוד כדי לשלם את חובותיו לבעלי חוב שלו ועל רקע מצוקותיו.

16. ב"כ הנאשם הציג את מעשה הנאשם כמין מעשה שלומיאל, שמלכתחילה היה חסר תוחלת ונועד לכישלון. בהקשר זה צוין שהנאשם, המוכר לעובדי הבנק, ביצע את השוד בפנים גלויות, כך שברור היה שהוא יזוהה ויופלה. ונטען שבנסיבות של העברת כספים בין חשבונות בנק, הבנק המעביר יכול תמיד לקבל חזרה את הכספים שהעביר תחת אילוף.

אינני מקבל את הדברים. ראשית, האופן בו הנאשם ביצע את השוד חייב כניסה טבעית שלו לבנק. אם הנאשם היה מגיע לבנק ב"תלבושת שוד" לא היו נותנים לו להיכנס, כפי שבפועל אפשרו לו. שנית,

העברות הכספיים היו מחשבון הבנק של הנאשם לחשבונות בנק של נוסיו, וכך ממילא הקשר של הנאשם למקרה היה עולה כדבר המתבקש מאליו. ושלישית, כנראה שהנאשם בחר לשים את נפשו בכפו והיה שווה לו לשלם את מחיר המעשה כדי להשיג את מיליוני השקלים שהוא חשב להשיג בדרך זו.

אשר לתוחלת המעשה, הדעת נותנת שהנאשם עצמו סבר שהעברת הכספים בדרך של "העברת זהב" תמנע מהבנק לבטל את ההעברות וכך הכספים יגיעו לנושים שלו והוא ייפטר מנטל חובותיו. אחרת הוא לא היה עושה את מה שעשה. ומעבר לכך, מעשית, האנשים שהכסף הועבר לחשבונם יכלו להגיע לבנק ולמשוך אותו מיד, בעין, ובדרך זו הנאשם היה משיג את מבוקשו.

17. ב"כ הנאשם טען כי אחריות הנאשם למעשיו "מבחינת היסוד הנפשי", מופחתת, ובהקשר לכך הפנה לחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה לבית המשפט מטעם ההגנה.

חוות הדעת הפסיכיאטרית

18. עורך חוות הדעת, ד"ר הדר שלו, ציין בחוות דעתו ובעדותו בבית המשפט, כי לדעתו מעשה הנאשם היה מתוכנן והנאשם היה מודע לו. וכן, שבמהלך האירוע ההתנהגות של הנאשם היתה מאורגנת וברורה והיתה לנאשם בחירה שלמה בקשר לפעולות הפיזיות שהוא ביצע. למעשה, די בדברים אלה כדי לדחות את טענת הסנגור בדבר אחריותו המופחתת של הנאשם.

ובכל זאת, אדרש לפרטי הדברים והטענות העולים מחוות הדעת ומעדות עורכה.

19. על פי הנטען בחוות הדעת ובעדות, **בשלב שהנאשם החליט לבצע את השוד**, היכולת שלו לבחור בין דרכי פעולה חלופיות נפגעה, ובמהלך ביצוע השוד רמת הסטרס של הנאשם עלתה וחלה החמרה במידת הדיסוציאציה שהשפיעה על יכולתו לבחון ולבקר את מעשיו באופן רציף ולעצור את עצמו.

בחוות הדעת מצוין, כי דיסוציאציה הינה מנגנון הגנה לא מודע המוביל לנתק של קבוצת תהליכים נפשיים או התנהגותיים משאר הקבוצות הנפשיות של האדם. הדיסוציאציה מובילה לפגיעה בתפקוד נפשי-קוגניטיבי ובין היתר בזיכרון. בהפרעות דיסוציאטיביות היכולת להפעיל שליטה מודעת ובררנית נפגמת בדרגה משתנה וקשה מאוד להעריך באיזה מידה נתון אובדן התפקודים לשליטה רצונית. ואובדן זיכרון לאחר חוויה טראומטית הוא אחת מהופעות הפרעה הדיסוציאטיביות.

20. התזה הנטענת בחוות הדעת, הקושרת בין מעשי הנאשם לבין הפרעה דיסוציאטיבית ברמה כזו או אחרת, מבוססת על הנדבכים הבאים -

בתקופה שלפני אירוע העבירות הנאשם היה נתון בסטרס בעוצמה גבוהה; הנאשם מתקשה לתפקד במצבי סטרס, ובהם הוא יכול להגיע למצבים של "ניתוק" ויתכן שהדברים מגיעים לכדי דיסוציאציה חלקית; העבירות שהנאשם ביצע אינן מאפיינות את אישיותו; והזיכרון של הנאשם מאירועי העבירות הוא חלקי ועמום.

הנסיבות שגרמו לנאשם להימצא במתח מיוחד

21. בחוות הדעת מובאת גרסת הנאשם לאירועים שקדמו לביצוע העבירות, שבעטיים הוא היה בסטרס גבוה. הנאשם ציין בפני ד"ר הדר שני מוקדי מתח בולטים. האחד, חובות כספיים שנבעו מעיסוקו בתחום הבניה, שבהקשר להם נעשו אליו פניות מאימות מצד נושים - במקרה אחד תלו על דלת ביתו תמונה של אקדח כאיום ובמקרה אחר פרצו לביתו וגנבו רכוש רב. והשני, סכסוך בין משפחת הנאשם למשפחות אחרות, שהגיע לכדי "נקמת דם", שבמסגרתו היה איום ממשי על חייו. בהקשר זה הנאשם סיפר שבהזדמנות מסוימת ירו על רכבו בזמן שהוא נסע בו, ומאז הוא פחד לצאת מהבית וחשש לחיי קרוביו. הנאשם טען כי הרגיש מאוים מכל כיוון ולכן קנה אקדח גנוב והחזיק בו כל הזמן.

22. הסיפור של הנאשם על ההתפרצות לביתו והאיומים שבאו בעקבותיה, לא הוצג לשירות המבחן ולא עלה בטיעוני ההגנה לעונש. ולא הוצגה לגביו כל ראיה, כמו למשל אישור על הגשת תלונה במשטרה.

הסיפור על נקמת הדם ועל הירי לעבר הנאשם, איננו מרשים באמינותו. כידוע, נקמת דם קשורה להריגת אדם המשתייך לקבוצה מסוימת, שבעקבותיה מתעוררת סכנה לנקמת דם כלפי הצד היריב. יש להניח שאירוע הקשור בהמתת אדם מתועד במשטרה וניתן להוכיחו בקלות. וכך גם אירוע של ירי שפגע ברכב נוסע. והנה, בדברים שהנאשם מסר לד"ר הדר, כלל לא הוזכר ענין מותו של אדם או טיב הסכסוך הנטען ונסיבותיו. והנאשם לא הציג כל ראיה להגשת תלונה מצדו על ירי לעברו.

מטבע הדברים היה לנאשם ענין לספר לשירות המבחן על כל הקשיים והלחצים בהם היה נתון עובר לביצוע העבירות, בוודאי על הבולטים שבהם. והנה, בתסקיר שירות המבחן אין זכר לסיפור על הסכסוך החמור שהגיע עד כדי נקמת דם, שסכנתה עוררה בנאשם חשש לחייו ולחיי משפחתו, וגם אין זכר לסיפור על הירי לעבר הנאשם בעת נסיעה ברכב. והטענות הנוגעות הן לסכסוך החמור והן לירי על הנאשם לא הוזכרו בטיעוני הסניגור לעונש.

23. הסנגור טען (עמ' 24 מש' 8) שכשלושה ארבעה חודשים לפני האירוע, הנאשם הגיש תלונה במשטרה על איומים על חייו, ואמר כי ישתדל להמציא אישור משטרתי מתאים. בפועל, הוא הציג שני אישורים על הגשת תלונות בנוגע לאיומים של עובדים סיניים באתר בניה שהיה לנאשם קשר אליו, שאינם נוגעים לעניינים הנטענים. ואולם הגשת התלונות מלמדת שהנאשם איננו מהסס לפנות למשטרה כשהוא חש מאוים. והעובדה שהנאשם טוען לקיומן של נסיבות מאיימות חמורות הרבה יותר, שבהקשר להן לא הוגשה תלונה במשטרה, מעמידה את גרסתו בסימן שאלה גדול.

תגובות הנאשם בעבר למצבי סטרס ותלונותיו בתחום הפסיכיאטרי לאחר האירוע

24. הנאשם סיפר לד"ר הדר שבשנת 2018 הוא נפגע בתאונת דרכים שאינו יודע לציין כיצד בדיוק ארעה, וכיצד הוא פונה מהזירה. אולם בסופו של דבר הוא הגיע לבית החולים, נבדק ושוחרר. ודברים אלו הוצגו בחוות הדעת כדוגמה לביטוי של "ניתוק" שהנאשם חווה במצב של סטרס, היכול ללמד על כך שגם בקשר לשוד הנאשם חווה ניתוק דומה.

למרות שהנאשם סיפר שביום התאונה הוא הגיע לבית החולים, כך שניתן היה בנקל להציג את המסמך הרפואי שסיכם את האירוע, הנאשם לא הציג לד"ר הדר או לבית המשפט כל מסמך בנוגע לתאונת הדרכים הנטענת. במצב דברים זה לא ניתן לדעת אם ומה התרחש, ואם משהו אכן התרחש מהן האפשרויות המסבירות אותו. כך שההנחה שמקורה של אי הזכירה של נסיבות התאונה הוא ב"ניתוק" מהמשפחה הדיסוציאטיבית, איננה מבוססת.

25. עד לאירוע השוד, הנאשם לא התלונן על כל בעיה בתחום הפסיכיאטרי.

בחוות הדעת הפסיכיאטרית הוצגו נתונים על ביקורים של הנאשם במיון בית החולים "סורוקה" בהם עלו מצדו תלונות בתחום הפסיכיאטרי - כולם ממועדים שאחרי אירוע השוד -

יום לאחר השוד הנאשם הובא לבדיקה בבית החולים, במהלכה סיפר שמאז **התאונה בשנת 2014** הוא סובל מכאבי ראש ו"**מרגיש לפעמים מנותק מהסביבה**". וסיפר שמספר ימים קודם לבדיקה עשה **ניסיון אובדני** בבליעת 360 כדורי אספירין, ולא פנה לקבלת עזרה. הנאשם עבר בירור כולל שתוצאותיו היו תקינות.

סיפור ניסיון ההתאבדות בבליעת הכדורים, לא סופר לשירות המבחן וגם לא לד"ר הדר, והנאשם לא הסביר כיצד הוא יצא מהמצב ללא עזרה רפואית.

בביקור הבא, מיום 26.11.19, אחיו של הנאשם, שליווה אותו, מסר, שבתאונת הדרכים משנת 2018 הנאשם איבד את הכרתו בזמן הנהיגה והתעורר לאחר תאונת דרכים. ונטען **שאחת לכמה ימים הנאשם חווה אפיזודות של התנתקות מהסביבה ואיבוד הכרה**.

בביקור הבא, מיום 17.6.20 מצוין שהנאשם "**ממשיך לסבול מאפיזודות של איבוד הכרה**" ומהאנמנזה שהתקבלה מהחבר שליווה את הנאשם עולה שעד לאירוע השוד היה תפקודו של הנאשם תקין.

בביקור האחרון מ- 8.12.20 הנאשם מתלונן על שמיעת קולות.

נקל לראות שהתלונות של הנאשם בביקוריו בחדר המיון, בנושא אובדן ההכרה ו"הניתוק", הולכות ומתפתחות ואף מתעצמות. ומענין לציין שהנאשם איננו חוזר על תיאורים אלה באזני הפסיכיאטר שנתן עליו את חוות הדעת, ושלמרות הטענה שהתופעות הנטענות התרחשו בתדירות גבוהה על פני פרק זמן ארוך, לא הוצג כל תיעוד מזמן אמת, לא לפני השוד ולא לאחריו, המאשר התרחשותה של אחת התופעות הנטענות. ובקשר לתקופה שלפני השוד, לא הוצג כל תיעוד אפילו על תלונה של הנאשם שהוא חווה תופעות כאלה.

אי זכירת פרטים מהאירוע

26. ד"ר הדר מתייחס בעדותו לגרסת הנאשם בחקירתו במשטרה, לפיה הוא אינו זוכר שום דבר מהאירוע, אינו מזהה את עצמו בסרט מצלמת האבטחה, ואינו מזהה את האקדח שהחזיק, ואומר ביחס לכך כי דברים אלה אינם מאפיינים דיסוציאציה ואינם עומדים בהלימה לאופן בו הנאשם תיאר את הדברים בפניו. ולהערכתו הנאשם זכר את הדברים וגרסתו בקשר לכך היא מגמתית ומניפולטיבית.

דברים אלה אינם עולים בקנה אחד עם התיאור שהוצג בחוות הדעת לפיו יש לנאשם "זיכרון חלקי ועמום של האירוע". יצוין, שד"ר הדר איננו מציין בחוות הדעת ולא בעדות מהם הפרטים מהאירוע שהנאשם איננו זוכר, המתאימים למצב של דיסוציאציה.

סיכום הדברים

27. העובדות העיקריות שעליהן נסמכת חוות הדעת הפסיכיאטרית, נמסרו מפי הנאשם.
- ברור שמהרגע הראשון הנאשם הניח שהצגתו כמי שבמהלך האירוע לא היה במלוא חושיו, תסייע לו בהליך המשפטי. זה התחיל בכך שבחקירתו במשטרה, מיד לאחר האירוע, הוא סיפר שהוא "כאילו חלם" ואיננו זוכר דבר מהאירוע - גרסה שד"ר הדר עצמו הגדיר כמגמתית ומניפולטיבית. ומאז, מגמה זו נמשכה ואף התעצמה, ופעם אחר פעם הנאשם וסביבתו הציגו את הנאשם כמי שסובל מתופעות המשפיעות על הכרתו ועל מודעותו ושליטתו בהתנהגותו, מבלי שיהיה לדברים עיגון כלשהו בממצא רפואי אובייקטיבי, או אפילו תיעוד על תלונה מהסוג הזה בתקופה שלפני השוד.
28. ניתוח הדברים, כפי שהוצג לעיל, מביא למסקנה שעיקרי דבריו של הנאשם בנוגע למוקדי המתח שהיו לו לפני אירוע השוד, ולתופעות רלוונטיות שחווה לפני אירוע השוד, במהלכו, ובתקופה שאחריו, אינם ראויים לאמון. מסקנה זו משפיעה ממילא על מרכיבי חוות הדעת המבוססים על דברי הנאשם בנושאים האמורים.
29. הנחתו של ד"ר הדר שהזיכרון של הנאשם מהאירוע הוא "חלקי ועמום" - שעל יסודה בין היתר הוא ביסס את האפשרות שעובר לאירוע ובמהלכו הנאשם היה במצב דיסוציאטיבי מסוים - לא בוססה, ובמידה מסוימת אף נסתרה בדבריו בבית המשפט.
30. התמונה הכוללת - ההכנות המעשיות שקדמו לשוד, התכנון, ההצטיידות, הנהיגה ברכב עד לבנק בערד. ההתנהלות בבנק בשלב הראשון לפני השוד, הכניסה החוזרת לבנק, "ניהול האירוע" מהשלב שהשוד התחיל, השליטה בזירה, המודעות לגורמי הסיכון, נקיטת הצעדים לניטרולם, השליטה בתהליך, וידוא ביצוע ההעברות, שליחת האסמכתאות על ההעברות לגורמים אחרים, ההתמדה בביצוע גם לאחר שהמשטרה הגיעה, והיכולת להמשיך ולפעול במשך פרק זמן משמעותי ביחס לנסיבות, תחת המצב שהמשטרה נמצאת בפתח הבנק ולא להיכנע עד לסיום תהליך העברת הכספים. ואחר כך, מסירת הגרסה המניפולטיבית במשטרה, בעלת פוטנציאל לרווח רלוונטי - היא של פעולה מאוד מאורגנת, שאינה מותאמת למצבי "ניתוק" ודיסוציאציה.
31. ניתן לקבל את מסקנתו של ד"ר הדר שהוצגה בחוות הדעת, שמעשה הנאשם היה מתוכנן, גם אם נבע משילוב של עקה מתמשכת טרם האירוע וקושי במציאת פתרונות הולמים יותר. אולם הטענה שהנאשם תכנן את מעשהו וביצע אותו מתוך מודעות חלקית לסיטואציה ולסביבה, ושבעת המעשה נפגעה יכולתו

לבחון את מעשיו ולבקדם, נראית לי בלתי מבוססת ובלתי משכנעת.

32. סיכומי של דבר, אינני סבור שהנאשם הוכיח ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי, שיכולתו להימנע מהמעשה או שליטתו על מעשהו נפגמו בכלל ובפרט במידה שיש בה כדי להשפיע על מידת אשמו. (ראה סעיפים 40ט(א)(7) ו-40י(ג) בחוק העונשין)

מתחם העונש ההולם לעבירות שביצע הנאשם

33. העונש הקבוע לעבירת השוד בנסיבות מחמירות - 20 שנות מאסר, מדבר בעד עצמו ומצביע לעבר ענישה מחמירה.

34. מתחם העונש ההולם מבוסס על עיקרון ההלימה, בגדרו בית המשפט נדרש לקבוע לנאשם עונש שסוגו ומידתו יעמדו בהלימה לחומרת המעשה בנסיבותיו ולמידת אשמו של הנאשם.

35. התכנון שקדם למעשי הנאשם; ההצטיידות בנשק; סצנת השוד - דריכת הנשק, האיום בו כשהוא טעון תוך קירובו לגוף המתלונן, שאם הוא לא יעשה כדבריו הוא יירה בו, האופן בו הכספים הוצאו מרשות הבנק, סכום הכסף העצום, המשך ביצוע השוד גם לאחר הגעת השוטרים למקום, והאיום לירות במי שייכנס לבנק; משווים למעשה הנאשם תחכום, תעוזה וחומרה רבה, יוצאת דופן. ואת כל אלה עשה הנאשם בעצמו ולבדו.

36. בטרם קביעת מתחם העונש ההולם לאירוע, לא למותר להזכיר את החומרה הטבועה בעבירה של החזקת אקדח ללא היתר, כשלעצמה, ואת מדיניות הענישה המחמירה הנהוגה בעבירות הנשק.

37. בהתאם לצורך לקיים יחס הולם בין חומרת העבירות בנסיבותיהן ומידת אשמו של הנאשם ובין העונש שיוטל; ובהתחשב בערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות; במידת הפגיעה בהם; במדיניות הענישה הנהוגה; ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירות; אני קובע כי מתחם העונש ההולם לעבירות שביצע הנאשם הוא בין 5.5 ל- 9 שנות מאסר בפועל.

38. ב"כ הנאשם הפנה למספר פסקי דין בהם הוטלו עונשים קלים יחסית על עבירות שוד, וביקש ללמוד מהם על העונש הראוי לנאשם. עיון בפסקי הדין מלמד שבאותם מקרים נסיבות המעשה ו/או נסיבות הנאשם היו מיוחדות והצדיקו סטייה מהקו העונשי המחמיר הרגיל. בוודאי שאין המדובר בעונשים המבטאים את מדיניות הענישה הנהוגה.

כך, בע"פ 9094/12 איתן טספאי נ' מדינת ישראל (28.04.13) המערער נכנס לסניף בנק וניגש לפקידה עמוד 12

כשידו בכיס המקטורן שלבש - דבר שגרם לפקידה להבין שיש בכיסו אקדח - ואמר לה שמדובר בשוד ושאם תעשה מעשים שיעוררו חשד, יירה בה. הפקידה מסרה לו סך של 5,890 ₪ והוא יצא מהבנק. המערער הורשע בעבירת שוד רגילה ללא עבירות נלוות. שירות המבחן המליץ להטיל עליו עבודות שירות, ובית המשפט העליון ציין שהמדובר במקרה חריג בכל קנה מידה, המצדיק לבכר את שיקולי שיקום הנאשם.

בת"פ 45081-01-16 **מדינת ישראל נ' ולדימיר צ'ודנובסקי** (10.11.16) דובר בשוד "באמצעות פתק" בו נגנבו כ-17,000 ש"ח. הנאשם הורשע בעבירת שוד רגילה ללא עבירות נלוות. הוא שולב בטיפול, עבר הליך שיקומי ובית המשפט מצא לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום.

בת"פ 49362-08-18 **מדינת ישראל נ' מיכאל הדר** (07.07.20) הנאשם הורשע בעבירת שוד רגילה ללא עבירות נלוות. השוד בוצע תחת איום מילולי, ללא שימוש בנשק או איום בנשק. ובמהלכו נגנב סכום של כ-22,000 ₪. הנאשם שולב בהליך טיפולי. ובית המשפט מצא כי יש לחרוג ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום.

בע"פ 7240/13 **אדם סהבט נ' מדינת ישראל** (10.03.14) המערער הורשע בעבירה של שוד מזויין. נטען כי בשעת לפנות בוקר הוא נכנס לחדר הפנימי של תחנת דלק, כאשר על ראשו כובע "קפוצ'ון", על פניו כרוך גרב לבן, לידי כפפות שחורות, וביד אחת החזיק בשבר כלי חרס חד אותו מצא בקרבת מקום. הוא ניגש למתדלק אשר שהה בחדר, הצמיד את החרס לצווארו ודרש ממנו כסף. ואז נטל מהשולחן שלצדו ישב המתלונן 300 ש"ח במזומן ומכשיר טלפון נייד של המתלונן, ויצא מהמקום. שירות המבחן המליץ לשלבו בטיפול והעריך כי שליחתו למאסר תקשה על המשך הטיפול בו. הוא נדון ל-18 חודשי מאסר בפועל וערעורו נדחה.

39. סניפי בנק ומקומות דומים להם, המחזיקים סכומי כסף משמעותיים ופתוחים בפני הקהל הרחב, מועדים לפגיעה. כל אחד יכול להגיע לקרבת הפקיד המחזיק בכסף ובפעולה פשוטה יחסית לאיים עליו ולשדוד ממנו כסף. ענייננו, שבו בתוך פרק זמן קצר הועברו מהבנק לאחרים מיליוני שקלים, יוכיח. ובפועל, יש לא מעט מעשי שוד בסניפי דואר ובנק. והמשמעות הנובעת מכך היא, שיש ליצור הרתעה מתאימה כלפי הציבור.

העונש הראוי לנאשם במסגרת המתחם

40. בגזירת עונשו של הנאשם אני מביא בחשבון את גילו הצעיר - 26; מצבו המשפחתי; נסיבות חייו; הודאתו; העובדה שזוהי הרשעתו הראשונה וזהו מאסרו הראשון; מצוקתו הכלכלית; מצבו הבריאותי; הפגיעה הצפויה לו ולמשפחתו מן המאסר; וסיכויי שיקומו. שבעטיים עונשו של הנאשם יהיה בחלק התחתון של המתחם.

41. בהתחשב במכלול השיקולים כאמור, אני דן את הנאשם לעונשים הבאים:

א. שש שנות מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר, שלא יעבור עבירת רכוש או אלימות שהיא פשע.

ג. תשלום פיצוי בסך 30,000 ₪ למתלונן י.כ. ותשלום פיצוי בסך 10,000 ש"ח לכל אחת מעובדות הבנק מ.מ. א.ד. וא.א..

הגם שהעבירה בוצעה לשם הפקת רווח כספי ושבנסיבות כאלה בדרך כלל יש לכלול ברכיבי הענישה גם קנס, הרי שבהתחשב בתקופת המאסר שנגזרה לנאשם ובמצבו הכלכלי של הנאשם, אני נמנע מהטלת קנס.

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום.

ניתנה והודעה היום ג' תמוז תשפ"א, 13/06/2021 במעמד הנוכחים.

**אליהו ביתן, שופט
סגן הנשיאה**